

VLADIMIR VLADIMIROVIČ NABOKOV rođen je u Sankt Peterburgu, 23. aprila 1899, kao najstariji od četvero dece u uglednoj aristokratskoj porodici. Deda mu je bio ministar pravde za vreme vladavine Aleksandra II, a otac, takođe ugledni političar, novinar i pravnik, bio je ubijen u Berlinu u atentatu 1922, štiteći svog političkog protivnika. Majka potiče iz bogate buržoaske porodice. Svi zajedno prebegli su u Nemačku 1919, posle Boljševičke revolucije. Nabokov je studirao francuski i rusku književnost na Triniti koledžu u Kembridžu (1919–1923), a potom je živeo u Berlinu (1923–1937) i Parizu (1937–1940), gde je počeo da piše, uglavnom na ruskom, pod pseudonimom Sirin. Godine 1940. seli se u SAD, gde je započeo svoju književnu karijeru kao romanopisac, kritičar, pesnik i prevodilac. Takođe, radio je i kao profesor književnosti na univerzitetima Velsli, Stenford, Kornel i Harvard. Posle velikog uspeha s romanom *Lolita* prekinuo je profesorsku karijeru i u potpunosti se posvetio pisanju. Godine 1961. preselio se u Švajcarsku (Montre), gde je i umro 1977. Nabokov je danas priznat kao jedan od najznačajnijih proznih pisaca XX veka i veliki stilista, koji je besprekorno vladao engleskim i ruskim jezikom. Zajedno sa svojim sinom, Dmitrijem Nabokovom, preveo je s ruskog na engleski (i obratno) mnoga svoja dela i redigovao ih, između ostalog i knjigu svojih sabranih priča, pa se te verzije danas smatraju konačnim.

Biblioteka
XX vek

Urednik izdanja
Aleksandar Šurbatović

Naslov originala
Vladimir Nabokov
COLLECTED STORIES

Izdavanje ove publikacije podržalo je
Ministarstvo kulture i informisanja
Republike Srbije.

Copyright © 1995, 2002, 2006 by Dmitri Nabokov
Copyright © ovog izdanja dela *DERETA doo*

VLADIMIR NABOKOV

SABRANE
PRIČE
I

Beograd
2018.
DERETA

PREDGOVOR

Pedeset i dve priče Vladimira Nabokova objavljene su u periodici i raznim zbirkama za njegovog života, u četiri zbirke na engleskom.

Nabokov je već dugo nameravao da izda konačni izbor, ali nije bio siguran da li ima dosta priča koje bi zadovoljile njegove visoke standarde za petu zbirku, u koju je namera-
vao opet da uvrsti dvanaest priča. Njegov stvaralački život bio je veoma ispunjen, ali i isuviše iznenadno prekinut da bi uspeo da napravi taj konačni izbor. Olovkom je ispisao kratak spisak priča koje je smatrao vrednim objavljivanja i označio ih kao *bottom of the barrel* (dno bureta). Time nije mislio, kako mi je objasnio, na njihov kvalitet, već na činjenicu da su one, između ostalih koje je razmatrao u tom trenutku, konačne i vredne da budu izdate. U svakom slučaju, nakon što je naša arhiva bila spremna i detaljno isproveravana, Vera Nabokov i ja smo došli do srećnog broja trinaest, koje bi, po našoj proceni, i sam Nabokov odabrao. Nabokovljevo „dno bureta”, koje vam prilažemo odmah nakon ovog predgovora, treba smatrati nedovršeni-
nim i preliminarnim; ono sadrži samo osam od trinaest novoodabranih priča za zbirku, uključuje i *Volšebnika*, koji

se ne pojavljuje u ovoj zbirci, već ćemo ga svrstati u novele. Osim toga, naslovi koje autor koristi ne odgovaraju uvek naslovima koji su odabrani u ovom izdanju.

S liste koju je naslovio „Priče napisane na engleskom”, koju vam takođe prilažemo odmah nakon ovog predgovora, Nabokov je izostavio priču „Prva ljubav” (prvi put objavljenu u „Njujorkeru” pod naslovom „Kolet”), ili zbog toga što ju je jednostavno prevideo, ili zato što ju je uvrstio kao zasebno poglavlje u svoju knjigu memoara *Pričaj, uspomeno* (prvobitno izdata pod naslovom *Nepobitni dokaz*). Neka uputstva – premda ispisana na ruskom – u gornjem levom uglu upućuju na to da je ta lista bila spremna za prekucavanje. Ove dve liste sadrže nekoliko nepreciznosti. Priča „Sestre Vejn”, na primer, napisana je 1951.

Četiri gorespomenute „konačne” zbirke Nabokov je veoma pažljivo birao i grupisao po temi, vremenu, atmosferi, sličnostima i raznolikosti. Veoma je bitno da one takođe zadrže taj svoj „knjiški” identitet i u budućim izdanjima. Trinaest priča koje su objavljene na francuskom i italijanskom, kao recimo „La Vénitienne” tj. „La Veneziana”, možda isto tako zaslužuju da se pojave u zasebnoj zbirci na engleskom. Ovih trinaest priča pojavile su se i pojedinačno i zajedno, prvi put u Evropi, a prethodne četiri zbirke pojavile su se širom sveta, ponekad u drugačijem obliku, kao npr. *Русская дюжина* (*Ruskih dvanaest*) u Izraelu. Neću se osvrtni na izdanja u Rusiji posle perestrojke, koja su, s nekoliko izuzetaka, bila piratska, mada u poslednje vreme, kako se čini, i tu stvari idu nabolje.

Ova sveobuhvatna zbirka, iako nije imala nameru da zaseni prethodne, namerno je organizovana hronološki, koliko god je to bilo moguće. Sa svakim novim izdanjem, redosled je ponekad menjan, a novootkrivene priče su

priključivane tamo gde su pripadale. Datum kada su nastajale određivao im je mesto u zbirci. Kada to nije bilo moguće zaključiti, vodili smo se datumom prvog objavljivanja ili bilo kakvog njihovog spomena. Jedanaest novih priča prvi put su prevedene na engleski. Pet je uvršteno tek nedavno, kada su se pojavljivale na raznim evropskim jezicima. Dodatni biografski podaci i ostali interesantni detalji nalaze se na kraju knjige.

Prevod većine priča prethodno objavljenih na ruskom bio je plod besprekorne saradnje oca i sina, ali otac je imao autorsku dozvolu da povremeno menja sopstvene tekstove u toku prevoda, kako je nalazio za shodno. Moguće je da je to radio i s novoprevedenim pričama. Ne treba naglašavati da, kao prevodilac, jedina sloboda koju sam sebi dao bila je da ispravim očigledno ispuštene reči i korektorske greške, kao i greške koje su urednici načinili u prethodnim izdanjima. Najgora od svih bilo je izostavljanje čitave divne završne stranice „Pomoćnika producenta” u svim izdanjima na engleskom. Uzgred, u pesmi koja se dvaput javlja u priči, Don, donski kozak koji baca svoju nevestu u Volgu, zapravo je Stenjka Razin.

Priznajem da sam tokom dugog procesa priređivanja ove knjige iskoristio istraživanja i komentare veoma analitičnih prevodilaca i urednika skorašnjih prevoda na druge jezike, kao i vrlo detaljne provere onih koji su izdavali nekoliko priča zasebno, na engleskom. Bez obzira koliko ta provera bila intenzivna i pedantna, ipak će se potkrasti poneka greška. Kako god, budući urednici i prevodioci treba da budu svesni da ovo izdanje predstavlja ono što se u datom trenutku smatra najtačnijom verzijom kako engleskog teksta (posebno ako uzmemo u obzir trinaest novoprikupljenih priča), tako i teksta pomoćnog ruskog

originala (koji je nekada bilo veoma teško dešifrovati, jer su sadržali eventualne greške autora ili daktilografa, što je zahtevalo donošenje veoma teške odluke, pa su se ponekad javljale dve ili više varijanata teksta).

Zahvalio bih se, pre svih, Veri Nabokov za njenu beskrajnu mudrost, izvanrednu procenu i snagu volje kojom je uspela, sa oštećenim vidom i onemoćalim rukama, da prođe kroz preliminarni prevod nekoliko pasusa priče „Bog” par dana pred smrt.

Mnogo više je potrebno od kratkog predgovora da bi se ušlo u trag temama, postupcima i slikama koji se javljaju i razvijaju u ovim pričama, ili odjecima Nabokovljevog detinjstva u Rusiji, njegovim studentskim danima u Engleskoj, vremenu provedenom u emigraciji u Nemačkoj i Francuskoj, Americi koju je izumeo, kako sam reče, pošto je izumeo Evropu. Da uzmemo nasumice priču „La Veneziana”, s neverovatnim preokretom, odjecima Nabokovljeve ljubavi prema slikarstvu (u detinjstvu je nameravao da posveti život upravo toj umetnosti) naspram društvenog konteksta koji uključuje i tenis, a koji je igrao i opisivao s posebnim žarom. I ostale imaju širok tematski raspon, od bajke („Zmaj”), preko političke intrige („Govorimo ruski”), pa sve do poetičnog, ličnog impresionizma („Zvuci”, „Bogovi”).

U svojim napomenama (koje se pojavljuju na kraju knjige) Nabokov daje određeni uvid u priče iz prethodnih zbirki. Između ostalog, neko bi mogao da primeti sablasno udvajanje prostora-vremena („Terra incognita” i „Poseta muzeju”), koje nagoveštava atmosferu *Ade, Blede vatre*, pa čak, u određenom smislu, i onu iz romana *Prozirne stvari* i *Pogledaj arlekine!* Nabokovljeva ljubav prema leptirima centralna je tema u „Aurelianu” i provlači se kroz mnoge

druge priče. Ali ono što posebno čudi jeste naglašeno tematizovanje muzike, prema kojoj nije gajio neku posebnu ljubav, kao na primer u pričama „Zvuci”, „Bahman”, „Muzika”, „Pomoćnik producenta”.

Meni lično posebno je dirljiva sublimacija, kako mi reče otac, onoga što su roditelji iskusili za vreme mojih planinarskih dana (priča „Lans”). Ipak, možda najdublja i najvažnija tema koju je obradio, kao sporednu ili glavnu, svakako je *surovost*, a podjednako je interesantan i Nabokovljev prezir koji gajio prema njoj – ljudska surovost, surovost sudbine – a tu su primeri isuviše česti da bi se nabrojali.

Dmitri Nabokov

Sankt Peterburg, Rusija, i Montre, Švajcarska

Jun 1995.

Veri

[Bottom of the Barrel]

- The Wing stroke (Udar ryl'a, 1924)
Vengeance (Mest', 1924)
(Blagost', 1924)
The Seaport (Port, 1924)
Gods (Bogi, 1924)
The Fight (Draka, 1924)
The Razor (Britva, 1926)
Christmas Tale (Rozhdestvenskiy rasskaz, 1928)
The Enchanter (Volshhebnik, 1939)
[unpublished]

Stories written in English

- 1 The Assistant Producer, 1943
[missing last page]
^{in N's Dozen}
See A. Appel
- 2 That in Aleppo Once, 1943
- 3 A Forgotten Post, 1944
- 4 Time and Ebb, 1945
- 5 Conversation Piece 1945
- 6 Signs and Symbols 1948
- 7 Lance 1952
- 8 Scenes from the Life of a Double Monster 1958
- 9 The Vane Sisters 1959

NEBIĆE

Zamišljeno sam perom ocrtavao oblu, treperavu senku mastionice. U udaljenoj sobi izbijao je časovnik; meni zanesenjaku pričinilo se da neko kuca na vrata – isprva tiho, potom sve snažnije: kucnuo je dvanaest puta i zamro iščekujući.

– Da, ovde sam, uđite...

Kvaka je sramežljivo zaškripala, nagnuo se plamen sveće koja je kapala i on je, bočno, banuo iz pravougao-
nog mraka – pognut, posiveo, zaprašen polenom noći, mraznim i ozvezdanim...

Poznao sam ga – ah, odavno ga znam!

Desno oko mu je bilo još uvek u senci, a levim me je posmatrao bojažljivo, iz dubine, zadimljenozeleno: zeni-
ca mu je rudela, kao tačka rđe... A onaj mišje siv pramen na slepoočnici, jedva приметna obrva, pa smešljiva bora kraj usana bez brkova – sve je to dražilo, unosilo pomet-
nju u moje pamćenje!

Ustao sam – on je iskoračio.

U pohabanom kaputiću, zakopčanom naopako – nekako ženski: u ruci je držao kapu, odnosno neki crn, nezgrapan smotuljak – tu kape nije bilo...

Da, naravno, ja sam ga poznavao – čak i voleo – iako nikako nisam mogao da se prisetim gde i kada smo se sreli, a mora biti da smo se susretali često, jer kako bi mi se drugačije urezale u sećanje te usne crvene kao borovnice, šiljaste uši, zanimljiva jabučica...

S predusretljivim mrmljanjem prihvatio sam njegovu laganu, ledenu ruku, dodirnuo leđa oronule naslonjače, na koju je on odmah seo kao vrana na panj, i nestrpljivo progovorio:

– Tako je grozno napolju, pa sam svratio. Svratih da te obiđem. Poznaješ li me? Nekad nije bilo dana bez naših nestašluka, dovikivanja... Tamo – u domovini. Jesi li zaboravio?

Glasom me je gotovo oslepeo, zatitralo mi je u očima a u glavi se zavrtelo: setio sam se sreće, bučne, neizmerne i nepovratne...

Ne, nemoguće! Sâm sam... Sve drugo je samo bunilo, nastranost! Ali pored mene je uistinu neko sedeo – koščat, nimalo lep, u špicastim nemačkim čizmama, dok mu je glas odzvanjao, šuštao, zlatan, sočnozelen, poznat, s rečima ipak jednostavnim, iz naroda...

– Eto – setio si se... Da, ja sam nekadašnji Vilenjak, strastveno nebiće... I evo me, kao i svi ostali, primoran sam da pobegnem...

Duboko je uzdahnuo, a meni su se opet pričinili – oblaci litalice, visoki talasi krošnj, bleskanje brezove kore kao kapljice pene i večan, sladak žamor. Nagnuo se prema meni i blago mi se zagledao u oči.

– Pamtiš li našu šumu, crne jele, bele breze? Sve posekoše... Skoli me tuga, nepodnošljivo; gledam, brezice krcakaju, padaju, ali šta sam mogao? U blato su me oterali, plakao sam, zavijao, drečao kao bukavac – dok se nisam preselio u obližnju borovu šumu.

Tamo sam tugovao: nikako da prestanem cmizdriti... Tek što sam se privikao – kad li i borika nesta – osta samo sivo zgariste. Opet sam se morao seliti. Pronašao sam za sebe šumarak – gust, taman, svež – ali nije bilo isto... Dešavalo mi se da sviram do zore, besno zviždim, pljeskam dlanovima i plašim prolaznike... Sećaš li se: skrenuo si s puta u moj čestar – bio si u belom odelcetu – a ja sam stazice u čvor vezivao, kružio oko stabala, migao kroz zelenilo – celu noć sam te zavodio. Ali to je bilo samo onako, šale radi, iako su me ocrnili... I tu se umorih: sneveseli me moje novo selo... Danonoćno je, uokolo, nešto praskalo. U početku sam mislio da se to moj brat, Vilenjak, u blizini, zabavlja; viknuo sam na njega, pa oslušnuo. On je i dalje praskao i tutnjao – što nije naš običaj. Jednom, svečeri, iskočio sam na proplanak – ugledao ljude koji su ležali – neko na leđima, neko na stomaku. U redu, mislio sam, probudiću ih, razdrmati! Počeo sam da treskam granama, gađam ih šiškarkama, šuštim i huktim... Sat jedan sam se naprezao – ni zbog čega. Kad sam izbliza pogledao, sledio sam se. Jednome glava na crvenom končiću visi, drugome je umesto stomaka – gomila ugojenih crva... Nisam izdržao. Jauknuo sam, poskočio, dao se u beg...

Dugo sam skitao po raznim šumama, nigde nisam mogao da boravim. Čas tišina, pustinja, smrtna dosada, čas takva jeza da je bolje i ne pominjati! Na kraju sam

rešio: u seljaka ću se prurušiti, u skitnicu s torbom, i otići sasvim: zbogom, Rusijo! A onda me je, bratac moj, Vode-ni duh, primio k sebi. Stalno se iščuđavao: došla su, kaže, strašna vremena. I to da kažem: mada se on u starini izmotavao s ljudima, namamljivao ih (mnogo je bio gostoljubiv) da bi ih uljuljkivao i mazio kod sebe na zlatnom dnu, kakvim li ih je samo pesmama omađijao! Sada, kaže, samo mrtvaci plivaju. Čitavi grozdovi, tušta i tma mrtvih, a voda je postala kao ruda, gusta, topla, lepljiva; disati se ne može... Poveo me sa sobom. Prema dalekom moru potucao se, a mene je usput iskrcao na maglovitu obalu – idi, brate, nađi sebi neki žbun. Ništa nisam našao, stigao sam ovamo, u ovaj tuđi, strašni, kameni grad... Evo i ja sam postao čovek: okovratnik, čizme, imam sve što treba – čak sam naučio i ovdašnji jezik...

Na trenutak umuknu. Oči su mu blistale kao vlažni listovi, ruke su mu bile prekrštene, a na treperavoj svetlosti sveće, koja je kapala, neobično se belasala njegova bleđa kosa, nalevo začesljana.

Znam da i ti tuguješ – opet zazvoni blistavim glasom – ali tvoja tuga, u poređenju s mojom, bujnom, vetrovitom tugom – samo je ujednačeno disanje zaspaloga. Zamisli samo: nikog od našeg plemena u Rusiji nema više. Jedni se vinuše u maglu, drugi se raštrkaše po svetu. Rodne reke su tužne, ničija im nestašna ruka ne remeti odraze mesečine na vodi, sirotuju, ćute slučajno nepokošeni zvončići – nekadašnje plave gusle slabašnog Poljskog duha, mog suparnika. Kosmati, blagi Domaći duh sa suzama je napustio svoj osramoćeni, popljuvani dom, i šumice, umilno svetle, volšebno sumračne, koje usahnuše...

A ipak smo tobom nadahnuti, Rusijo, tvojom nedostižnom lepotom, vekovnom čarolijom... i svi smo otišli, jer nas je izгнаo nerazumni zemljomer.

Prijatelju, uskoro ću umreti, kaži mi nešto, priznaj da me voliš, mene, beskućnog duha, posadi me bliže sebi i daj mi ruku...

Zašištaвши, ugasila se sveća. Hladni prsti dotakli su moj dlan, žalostan, prepoznatljiv smeh zazvonio je i umukao.

Kad sam ponovo upalio svetlo, više nikog nije bilo u naslonjači... nikog... Samo je u sobi nestvarno – tanano mirisalo na smolu i vlažnu mahovinu...

prevod s ruskog: Zoran Đerić

SADRŽAJ

PREDGOVOR	5
NEBIĆE* ¹	15
GOVORIMO RUSKI	20
ZVUCI	33
UDAR KRILA	49
BOGOVI	76
SLUČAJNOST	86
LUKA*	98
ODMAZDA	107
BLAGOTVORNOST	117
POJEDINOSTI SUNČEVOG ZALASKA	125
OLUJA	135
LA VENEZIANA	140
BAHMAN	177

---

¹ Redakciju prevoda priča obeleženih zvezdicom uradio je urednik izdanja.

ZMAJ	190
BOŽIĆ	198
PISMO KOJE NIKADA NIJE STIGLO U RUSIJU	208
TUČA	214
ČORBOV POVRATAK*	222
VODIČ KROZ BERLIN*	233
BAJKA	241
UŽAS	259
BRITVA	268
PUTNIK	273
ZVONCE	281
PITANJE ČASTI	296
BOŽIĆNA PRIČA	329
KROMPIR-VILENJAK*	337
AURELIAN	366
ODVAŽNA MOMČINA	383
LOŠ DAN	396
POSETA MUZEJU*	410
ZAUZET ČOVEK	423
TERRA INCOGNITA	439
PONOVNI SUSRET	450
USNE NA USNE*	461
LOBODA	479
BIBLIOGRAFIJA	490
NAPOMENE	492

Vladimir Nabokov
SABRANE PRIČE

I

Za izdavača

Dijana Dereta

Izvršni urednici

Anja Marković

Tijana Petković

Lektura/Korektura

Aleksandra Šašović

Marjan Čakarević

Likovno-grafička oprema

Studio „Znak”

Prvo DERETINO izdanje

ISBN 978-86-6457-174-6

Tiraž

1000 primeraka

Beograd 2018.

Izdavač / Štampa / Plasman

DERETA doo

Vladimira Rolovića 94a, 11030 Beograd

tel./faks: 011/ 23 99 077; 23 99 078

www.dereta.rs

Knjižara DERETA

Knez Mihailova 46, tel.: 011/ 26 27 934, 30 33 503

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.161.1-32

НАБОКОВ, Владимир Владимирович, 1899-1977

Sabrane priče. 1 / Vladimir Nabokov. - 1. Deretino izd. -
Beograd :

Dereta, 2018 (Beograd : Dereta). - 511 str. ; 22 cm. - (Bibliote-
ka XX vek / [Dereta])

Antologijski izbor. - Tiraž 1.000. - Str. 5-10: Predgovor /
Dmitri Nabokov.

- Napomene: 492-507. - Bibliografija dela V. Nabokova : str.
490-491.

ISBN 978-86-6457-174-6

COBISS.SR-ID 263571468